

Činnost Czech Hospital, o.s v roce 2013

28.2.2014

Dina Štěrbová

Činnost Czech Hospital, o.s v roce 2013

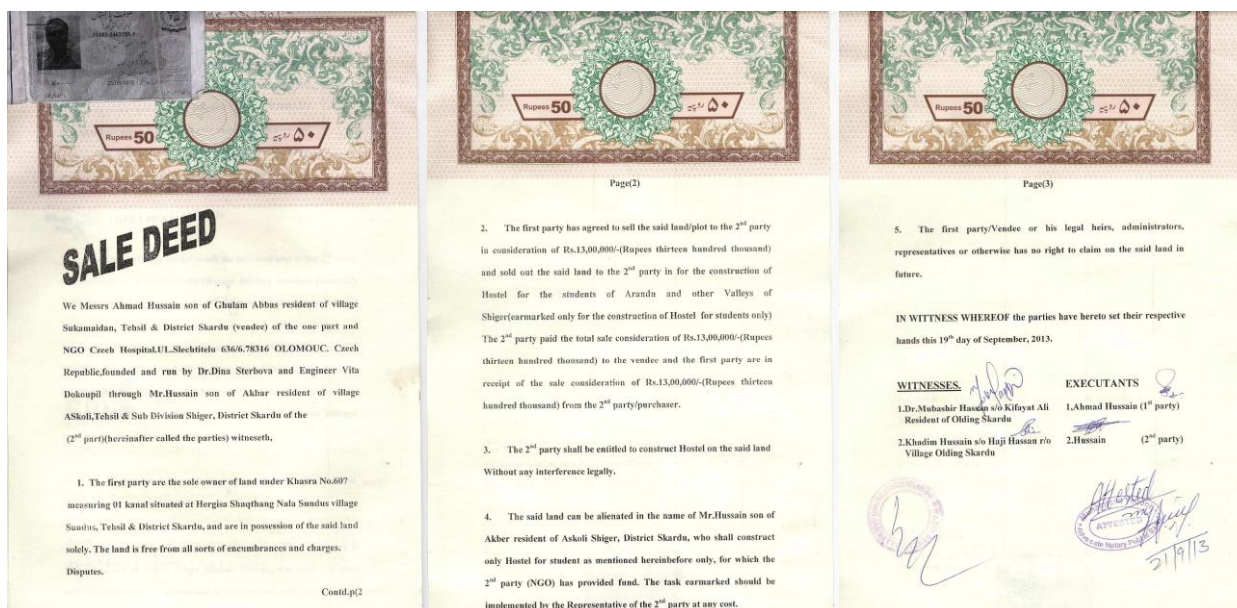
Plánovali jsme s Viťou odjezd do Pákistánu hned po ramadánu, protože ze zkušenosti víme, že v jeho průběhu je velmi těžké cokoliv v muslimské zemi realizovat. Lidé, kteří od svítání do západu slunce nic nejdí a co je horší, ani v horkém dni nic nepijí, nejsou schopni se soustředit, ani vyvíjet fyzickou energii. Letenky do Islamabadu jsme měli již zabukované, když v červenci 24.6.2013 proběhla médii příšerná zpráva: komando Talibanu převlečené za pákistánské policisty přepadlo základní tábor mezinárodní expedice pod severní stěnou Nanga Parbatu v noci ze dne 22. na 23.6.2013 a bestiálně povraždilo 9 horolezců, kteří tam spali ve svých stanech. Byli to tři Ukrajinci, dva Slováci, dva Číňané, Litevec, Nepálec a Číňan s americkým občanstvím. Noční masakr s úděsem pozorovala jedna srbská horolezkyně, která se do svého stanu postaveného o kousek výš vrátila z návštěvy mezinárodní expedice právě před chvílí a až později si uvědomila, jaké měla štěstí. Ze svého mobilu volala pomoc, ale vrtulník přiletěl až na druhý den, kdy již zločinci z místa činu dávno utekli. Toto byl první, pravděpodobně politicky motivovaný vražedný útok na cizince v provincii Gilgit-Baltistán, na území kterého se Nanga Parbat nachází. Útoky Talibanu jsou běžné již několik let v severozápadní příhraniční provincii (NWFP) Pákistánu s Afghánistánem, himálájským a karakorumským údolím se však zatím, naštěstí, vyhýbaly. Do značné míry také proto, že obyvatelstvo Baltistánu je tvořeno převážně Šíty, kteří nepatří mezi sympatizanty Talibanu. V posledních letech sice docházelo na nedaleké Karakorum Highwai, jediné spojnici horských oblastí s Islamabadem, od které je severní úpatí Nanga Parbatu vzdálené jen 2 dny pochodu, k opakovanému sektářskému násilí ze strany Diamirců-Sunitů obývajících podhůří této osmitisícovky, na Šítech. Jednalo se o několik přepadení linkových autobusů, které zajišťují dopravu mezi Gilgitem a Skardu do Islamabadu. Bandité pokaždé autobus zastavili a všechny šítské cestující včetně žen a dětí postříleli. Vláda proto v okolí Nanga Parbatu znásobila na KKH (Karakorum Highway) počet Check Pointů a cizincům, včetně nás, v roce 2012 bez dalšího zdůvodnění mezi Besham Qualou a Raikotským mostem poskytla vojenský doprovod. O těchto masakrech Talibanu, na

rozdíl od většiny z nich, které jsou známější a mnohem častěji se odehrávají v příhraniční provincii NWFP na hranici s Afghánistánem, pákistánská vláda informuje jen nerada a v podstatě se je snažila spíše utajovat. Lze se jen domnívat, že tak činí proto, aby neodradila zahraniční turisty od návštěvy zdejších hor.

Masakr pod Nanga Parbatem znamenal zásadní mezník, překročení nevysloveného, ale až do té doby všemi hráči dodržovaného pravidla respektování a zajištění bezpečnosti cizinců. Turistika a horolezectví a s tím spojený příliv cizinců totiž poskytují chudým horalům všude v tzv. himálajských zemích (to znamená v Nepálu, Indii, Pákistánu a Tibetu) jednu z mála pracovních příležitostí, které by po prvním incidentu značně utrpěly. Vývojem událostí pod Nanga Parbatem, které se odehrály téměř v přímém přenosu masmédií a které rozhodně nebylo možné utajit, byl doslova šokován celý svět. Na Indickém subkontinentu se něco podobného naposledy stalo v době kašmírské krize počátkem devadesátých let minulého století, to znamená v době kdy ještě Taliban ani pořádně neexistoval. Islámští fundamentalisti bojující tenkrát v gerilové válce s hinduistickou populací Kašmíru ve Srinagáru unesli skupinku čtyř Evropanů, z nichž jednoho později zavraždili a jeho mrtvolu ukázali v televizi. V Indickém Kašmíru následovalo několik let totálního výpadku zahraniční turistiky, co se v místním hospodářství, orientovaném do značné míry právě na příjmy od cizinců, projevilo katastrofálně. Tenkrát si z toho všichni vzali poučení, dokonce i samozvaní bandité v Nepálu, známí jako Maoisté, kteří více než 20 let od roku 1989 vraždili policajty, armádu a přepadávali banky, nicméně žádnému cizinci na hlavě ani vlas nezkřivili, i když od všech požadovali jakési nelegální výkupné - vstupné do

většiny údolí. Teď se pod Nanga Parbatem stalo to, čeho se všichni do té doby jen obávali a rázem zrušilo svoje rezervace mnoho trekařských skupin i horolezeckých expedic. Protože však mnohé již byly na místě, tuto zprávu se dozvěděly až po návratu ze svých expedic, které stačili realizovat bez vědomosti o tom, co se stalo.

Kromě opakujících se každoročních aktivit, kterými již od roku 2007 zajišťujeme chod naší nemocnice v Arandu, tj. nákup léků na další roční období, zajištění platů pro zdravotníka tam Najafa Alího, uklízeče Alího Ahmada, a finanční zajištění návštěv ženské sestry Zahry a dozorujícího lékaře dr. Mubashira ze Skardu,, revize našich dvou terénních ambulancí- jeepu, inventuru léků a inventáře nemocnice i další úkoly související s vylepšováním poskytovaného zdravotního servisu tamějším horalům. Hodlali jsme uvést do života malý přenosný ultrazvukový přístroj specializovaný na gynekologii, který se nám podařilo ve spolupráci s Prof. MUdr. Pavlem Ševčíkem, CSc v repasované podobě zakoupit od jím doporučené firmy za velmi dobrou cenu cca 40000,-Kč. K této myšlence nás přivedlo neradostné zjištění, že, bohužel, ve zdejších krajích se v důsledku neadekvátně namáhavého života a nesprávné životosprávy těhotných žen se vyskytuje o mnoho řádu vyšší promile (až procent) případů, než je tomu v civilizovaných zemích, kdy po porodu dítěte z rodičky nevyjde placenta a tato pak na následné vykrvácení, či sepsi umírá. Sami jsme vyzorovali, že k takové události dojde prakticky každý rok v jednom až dvou případech, z nichž některých jsme sami byli svědky včetně neradostného konce události. Jednou, bylo to v létě roku 2011, se nám díky rychlému zásahu a odvezení rodičky do Skardu naším záchranným džípem podařilo ženu zachránit. V nešťastné kombinaci se skutečností, že mužský zdravotník nesmí na ženu sáhnout od pasu dolů, je prakticky nemožné zjistit komplikovaný, či nenormální průběh těhotenství a tak se podobným událostem nedá účinně zabránit. V tomto případě by proto byl ultrazvukový přístroj velice účinnou pomůckou v prevenci předporodních komplikací a již jsme se těšili, jak jej do Arandu dovezeme a jak se Najaf pod vedením radiologa Dr. Mubashira naučí s ním pracovat. Ministerstvo zahraničí ČR vydalo ale doporučení pro české občany, aby prozatím od návštěv Pákistánu upustili a my jsme se rozhodli také vyčkat. Protože naším největším, velmi ambiciózním plánem v roce 2013 bylo zakoupit ve Skardu pozemek, na kterém by v průběhu 2-3 let vyrostl malý domeček, jakási miniaturní kolej pro budoucí studenty –adepty středoškolského či ještě vyššího vzdělání z Arandu, řekli jsme si, že se nejprve, ještě před odjezdem na místo pokusíme zajistit koupi tohoto pozemku „na dálku“. Při takové koupi se totiž vyjednává vždy o ceně, ve kterém bychom samozřejmě jako „hloupí“ cizinci nemohli být užiteční. Podstatou takových jednání je totiž nekonečné licitování o ceně, podobně jako se smlouvá na bazaru, ve kterém hraje roli příslušný výcvik již od mládí, a ve kterém

jsme neměli šanci. Již v minulosti, když jsme chtěli cokoli co nejlevněji nakoupit, jsme věděli, že je lepší poslat nakoupit Hussaina a jeho kamarády a sami se

radši ani na místě neukazovat. Pro smích nám byly organizace, mezi nimi i velmi renomované, které raději nejmenujeme, které například v období záplav na Indu v roce 2010 zachraňovaly vyplavené vesničany a nakupovaly pro ně například živé kozy. Jak jsme se dozvěděli, měly nařizeno na tyto nákupy provádět „průhledná výběrová řízení“. Místní trhovci a dodavatelé koz to věděli, smluvili se na ně všichni domorodou „kartelovou“ dohodou a kozy byly nakonec třikrát dražší, než kdyby je koupil kterýkoliv místní člověk, který by s neziskovou organizací neměl nic společného. A co ještě s takovým pozemkem, ceny, kterých v posledních letech i ve zdejší kraji pánubohu za zády, neuvěřitelně rostou! Protože jsme to všechno po osmi letech působení v Baltistánu již dobře a z vlastní zkušenosti věděli, započali jsme proces výběru s předstihem již od podzimu roku 2012, když jsme klukům (Sarfazovi a Hussainovi) při našem odchodu z mise zanechali větší obnos našich soukromých peněz, aby mohli případně zaplatit zálohu za pozemek. Času měli tedy dost, ale pravdou bylo, že ani v červenci roku 2013 nebyl vhodný pozemek definitivně k mání. Licitace stále probíhala a my jsme o ní byli informováni občasnými Hussainovými telefonáty, které jsou kapitolou samy pro sebe a po počátečním vyjmenování všech příbuzných, kteří nás pozdravují, se podobají z naší strany více křížovým výslechům, než přátelským hovorům, to abychom se vůbec něco podstatného z malé výpovědní hodnoty Hussainovy angličtiny dozvěděli. V konečném výhledu se postupně ocitaly již tři možné pozemky s různými výhodami a nevýhodami. Hussain nás ujišťoval, že v licitování si vede dobře, zdatně odháněl všechny konkurenty z řad dalších vesničanů, kteří se o našem počínu mezitím dozvěděli a rádi by byli trhli z našich peněz nějakou tu provizi, jak velí zákon zdejší všeobjímající korupce. Mimochodem, ač se to zdá nemožné, ještě větší, než v naší vlasti. Uvědomili jsme si, že vlastně ani nemá smysl spěchat s odjezdem do Pákistánu, protože předtím, než by byl pozemek definitivně zakoupen, moc bychom tam co dělat neměli. A tak jsme se rozhodli, že Najafa a všechny ostatní členy jeho miniaturního zdravotnického týmu vyzkoušíme, co se od

nás za posledních pár let naučili a že je pověříme tentokrát k samostatnému nákupu, transportu a inventuře zásoby léku na nastávající rok 2013-2014. Problémem bylo poslání peněz do Pákistánu, ale i to se nám

pomocí dlouhodobě spřátelené a důvěryhodné expediční agentury ATP (Adventure tours Pákistán) podařilo. Vtip je totiž v tom, že do Pákistánu jako do nestandardní země nejsou zaběhané běžné soukromé dolarové převody a každý, kdo se tam snaží poslat peníze, pravděpodobně automaticky čelí podezření z podpory terorizmu. Nikdo z našich přátel, kromě oné agentury ATP, dolarové konto také nemá (na co by mu bylo?) a přes náš zastupitelský úřad se to ukázalo být úplně vyloučené. Takže to byl dost velký problém.

S ATP se znám již od roku 1988, kdy jsem byla vedoucí naší olomoucké horolezecké expedice na osmitisícovku Broad Peak, nacházející se na Baltoru přesně naproti K2, kde nám tehdy zahynuli nešťastnou náhodou dva kamarádi. První na horskou nemoc, druhý 1500metrovým pádem do ledopádu Broad Peaku. Prvního z nich jsme se rozhodli transportovat do vlasti a teprve později jsem si uvědomila, co jsem si to předsevzala! Jen samotný odvoz helikoptérou ze základního tábora do Skardu stál několik tisíc dolarů, které jsme vůbec ani v té chvíli fyzicky neměli a které nám tenkrát půjčil Ashraf Amán, majitel ATP na dobré slovo s neskutečnou důvěrou, že mu peníze po návratu domů vrátíme (jednalo se nakonec asi o 120000Kč). Od té doby, co jsem mu peníze skutečně po několika měsících poslala, jsme s Ashrafem nejlepší přátelé a i tentokrát jsem se obrátila právě na něj. Ashraf opět nezklamal a po nějakých těch peripetiích, které vždy podobné věci doprovázejí, byly potřebné peníze na účtu našeho milého Dr.Mubashira ve Skardu, který se ochotně ujal i role pokladníka. K našemu obrovskému údivu se vesničané vytáhli a Najaf s pomocníky provedl bezchybný nákup léků, zajistil jeho transport do Arandu a poslal nám v pořádku faktury, o které jsme ho úpenlivě žádali, abychom mohli provést průhledné vyúčtování. (Napsali jsme mu lapidárně , že když nám to nepošle, zavřou nás) Mezitím jsme se z úst pana českého velvyslance v Islamabadu dozvěděli, že ze strany Ministerstva zahraničí ČR není možné finančně podpořit nákup pozemku, v co jsme

předtím skálopevně doufali a za účelem čeho jsme podali dva projekty Ministerstvu zahraničí ČR ,v rámci kategorie tzv“malých lokálních projektů“,každoročně vyhlašovaných ,a to na rok 2013 a pak i na rok 2014 .Důvodem prý je (cituji) „nejisté právní prostředí, případnější označení by možná bylo džungle. Je třeba proto dopracovat a vyjasnit majetkové vztahy a záruky, že bude sloužit podporovanému účelu“. To, samozřejmě není schopný v zemi jako je Pákistán, zajistit dopředu nikdo, ale zato je zcela možné (překvapivě) provádět standardní majetkové převody pomocí dle našeho názoru věrohodného systému notářských zápisů, které by, nechápu proč, měly mít menší validitu, než je tomu v jiných zemích. V Baltistánu dokonce existují i katastrální úřady, evidující i s mapami vlastnictví pozemků! Ale toto zřejmě nebylo pro naše úřady akceptovatelné a proto jsme se nakonec s Viťou rozhodli vložit do nákupu pozemku i vlastní dost velké peníze, protože to, co jsme na kontě měli, po zaplacení léků a dalších běžných výloh na toto zdaleka nepostačovalo. Pozemek se totiž v září 2013 podařilo nakonec sehnat za 13.000 dolarů (260.000,-Kč), níž už to nešlo, i toto bylo maximum Hussainova licitačního umu, za který jsme mu byli velice vděční. V podstatě jsme tím museli všechna rizika vzali na sebe a doufali jsme, že až bude tento balvan „nejistého právního prostředí“ obětováním vlastních prostředků odvalen z cesty, bude samotný projekt stavby již pro české úřady přijatelnější , protože bude existovat konkrétní vlastník (naše neziskovka) pozemku , která ponese rizika „nejistého právního prostředí“Jak se ale ukazuje teď, (v březnu v roce 2014), ani tato oběť nám nepomohla kýžené prostředky v rámci malého lokálního projektu na rok 2014 získat a projekt visí ve vzduchoprázdnu. Jako již mnohokrát, zdaleka není vyhráno a bude to zřejmě běh na dlouhou trať. Rozhodli jsme se tedy také vytisknout letáček, informující o již dosažených výsledcích naší práce od roku 2006 (v anglické i české verzi) a vysvětlující plánovaný projekt hostelu, jakožto jediné možnosti zpřístupnění vzdělání pro nadané děti z Arandu. Letáček jsme rozeslali kde komu, doma i v zahraničí, na nejrůznější instituce včetně našeho Ministerstva zahraničí, výsledek se zatím, bohužel, dostavil jen ve velice nedostačující míře. Moje mailová

schránka byla od léta přeplněná maily z Pákistánu, podobně to bylo s mým mobilem, se kterým jsem absolvovala mnoho hodin rozhovorů s Baltistánem, (převážně s Hussainem) takže jsem se jistě stala vhodným objektem pro BISku a podobné organizace. Prohlašuji ale, že ani to nás, alespoň prozatím, neodradilo. Nakonec, i když v září 2013 konečně došlo ke koupi již zmíněného pozemku ve Skardu, podle zaslaných fotek nedaleko letiště, i jsme se nakonec odhodlali do Pákistánu nejet a radši peníze spojené s financováním letenek a našeho tamějšího pobytu věnovat jak na koupi tak na nezbytné další nakládání s pozemkem. Také proto, že, jak nás Hussain informoval, bude nezbytné postavit kolem pozemku nejprve ze všeho solidní kamennou zídku, jak je místním zvykem. Museli jsme uznat, že zídka, náklady na kterou byly odhadnuty asi na 5000 dolarů – další to tragická rána do našeho rozpočtu - je skutečně nutná, protože pozemek (podobně jako všechny ostatní ve Skardu) je v poušti a přesýpavý, větrem neustále přemísťovaný písek by za chvíli jednak znemožnil poznat jeho hranice a také, bez zídky bychom nikdy nemohli pozemek srovnat (nachází se totiž ve svahu), ani na něj nanosit půdu a zasadit trávu, či jakoukoliv jinou zeleň. Nutno dodat, že taková zídka je solidní stavba s hlubokým základem, při které je nutné použít velké množství stavebního kamene, písku a cementu, takže to nemůže být žádná levná záležitost (i když písek je zadarmo) Začínal podzim a nebyla naděje, že by projekt pokročil více, než postavením této zídky, čím se také naše sponzorské i námi vložené finance úplně vyčerpaly. Tak se stalo, že jsme v roce 2013 nakonec do Pákistánu s Viťou nejeli a bylo to vlastně pro mě štěstí, protože moje pravé koleno, postižené degenerativními změnami z nezřízeného horolezeckého života se konečně definitivně vzbouřilo. Jednoho krásného podzimního dne seablokovalo a 12 října jsem skončila na operačním sále brněnské vojenské nemocnice. Teď, když píši tyto řádky, mám již za sebou nejen úspěšnou operaci ,ale i rehabilitaci a doufám, že si letos, alespoň na modrých sjezdovkách ještě zalyžuji. Ale co je důležitější, že budu schopna zvládat kamenité stezky Karakorumu při našich dalších misích. Více než kdy jindy si při tom připomínám slavnou polskou horolezkyni Wandu Rutkiewiczovou, která v roce 1982 se šroubem ve zlomené stehenní kosti o berlich došla pod K2 s polskou ženskou expedicí, které byla tenkrát vedoucí! Protože hlavním horolezeckým heslem je stále ještě platné: “ Kde je vůle, tam je i cesta“. To platí nejen pro expedice, ale nepochybně i pro humanitární činnost v nejvyšších horách naší planety, která není o nic méně adrenalinovou činností jako horolezecké expedice, a to po všech stránkách

Jak to tedy vlastně všechno v roce 2013 skončilo? Vlastně docela dobře, zídka je skoro v suchu, Hussain s partou dělníků tam pracoval téměř do konce prosince až do těch nejkrutějších mrazů, kdy už nebylo možno betonovat. Pak se odebral do své rodné vsi Askoli, kde teď se svojí rodinou, kozičkami, ovečkami, kravičkou a slepicemi tráví dobu nejkrutějších mrazů ve své podzemní místnosti tak, jako všichni ostatní Baltijové po dlouhá

staletí své existence . Ještě těsně před svým odjezdem domů zaznamenal Hussain příjem ultrazvuku, již zmíněného gynekologického přístroje, který do Skardu přivezl na jeho jméno jeden vojenský konvoj z Islamabadu, co pro nás spáchal náš věrný přítel Jarda Reif, který až do poloviny ledna pracoval na naší ambasádě v Islamabadu a teď byl převelený do jiné země. Jak se přístroj dostal do Islamabadu, aniž bychom ho tam

přivezli my, prozradit nemůžeme, ale hlavní je radostné poznání, že vždy se najdou hodní a velkorysí lidé, kteří člověku s takovými problémy pomohou. Chápali jsme to jako náš nejkrásnější vánoční dárek, ale hlavně jako dárek těm chudinkám, statečným ženám v Arandu, které se snad již nebudou muset tolik bát svých těžkých hodin, kdy přivádí na svět v těch nejdrsnějších podmínkách světa svoje malé potomky.

Dobře dopadly i některé další dílčí projekty: V Arandu byl rodinou Alího Šerkchána dostavěný kamenný domeček, ve spolupráci s místní větví kuvajtské nadace Marfie Foundation- Mother and Child (matka a dítě), který po dobudování a zařazení interiéru bude sloužit jako tolik nutné a docela důstojné zázemí pro lékaře a zdravotníky, či jiné humanitární pracovníky včetně nás, když přijdou do Arandu pomáhat.

Taktéž radostné byly zprávy, kterých se nám dostalo od našeho milého přítele, očního chirurga Dr. Niaze Alího ze Skardu, který ani ne po roce od jejího složitého transportu do Skardu uvedl do plného provozu námi darovanou oční mikročirurgickou jednotku. Tuto jsme v době jeho stáže v Brně na Očním oddělení Fakultní nemocnice začátkem roku 2012 obdrželi jako vítaný dar pro početné karakorumské pacienty s očními potížemi, pro které náš Niaz tak obětavě pracuje. Jednotka byla sice v rámci Fakultní

nemocnice vyřazena z používání, ale po doplnění z naší strany speciálně k tomu účelu vyrobeným kompresorem asi v ceně 1000 euro, bude určitě sloužit v Baltistánu ještě několik let. Celý set, to znamená jednotku i kompresor a plno dalšího doplňkového materiálu jsme šťastně dovezli do Skardu v létě 2012, aby již v průběhu roku 2013 tj. necelého roku, zahájila plný provoz.

Dobrá byla i zpráva od předsedy již zmíněné kuvajtské nadace, že v rámci letních chirurgických „Medical Camps“, kdy do Skardu opakovaně přijíždí parta chirurgů z Lékařské fakulty v Lahore, aby provedla desítky lehčích a středně těžkých chirurgických zákroků přímo na místě ve Skardu. Byl totiž konečně na třetí pokus proveden i námi vyžádaný chirurgický zákrok na zdeformovaných nožkách malého Hassana, syna Džafarova z Arandu, který se takto narodil jako poslední dítě své již ne zdravé mamince po její čtyřicítce, snad v důsledku nedostatku kyseliny listové, která jí jako těhotné chyběla. Zákrok nakonec provedl přítel Dr. Niaze, údajně jeden z nejlepších dětských chirurgů Pakistánu, který tak učinil na základě Niazovy prosby.

Do aktiv naší činnosti nemůžeme nezařadit teď již pravidelně se opakující skutečnost, že v roce 2013 opět v Arandu nezemřelo žádné dítě na zápal plic!!! Takže jednoduchý výpočet na základě srovnání s předchozími negativními statistikami ukazuje, že v Arandu od roku 2007 již běhá několik desítek takto zachráněných dětí, jejichž virtuální seznam zanedlouho dosáhne, pokud bude vše ve stejném duchu pokračovat, počtu dětí zachráněných za

druhé světové války slavným Nicholasem Wintonem. Bude proto důležité jednak rozšířit školní prostory v Arandu a také i těmto dětem zajisti přístup k vyššímu vzdělání, které zůstane v sebelepší základní škole v Arandu vždy nedosažitelnou metou. Proto neméně důležité, ba klíčové, bude přesvědčit sponzory, jak státní tak privátní, aby nás podpořili při stavbě již započatého hostelu ve Skardu. Za pochopení, bez kterého naše práce nemůže pokračovat, předem děkujeme.

Dina Štěrbová, a Vit'a Dokoupil Czech Hospital

